

RMKI.
752a

1643.

N. A. K. I.

752 a

Tejes.

1643

NOS GEORGIVS
RAKOCI DEI
GRATIA PRINCEPS
Transylvaniæ, partium Regni
Hungariæ Dominus, & Sicu-
lorum Comes, &c. Memoria commen-
damus tenore præsentium significantes
quibus expedit universis : Quòd Spe-
ctabiles, Magnifici, Generosi, Egregii
& Nobites, cæteri; universi Status & Or-
dines Trium Nationum Regni nostri Tran-
sylvaniæ, & partium Hungariæ eidem an-
nexarum, in generalibus eorum Comitiiis,
ad diem Vigessimum quartum Mensis
Aprilis, Anni Domini Millesimi Sexcen-
tesimi Quadragesimi tertii, in Civitate
nostra Alba Iulia, ex edicto nostro cele-
bratis, congregati, exhibuerunt nobis, &
præsentaverunt quosdam infra scriptos Ar-
ticulos, in eisdem Comitiiis, communibus
ipsorum votis & suffragiis, pari; & unani-
mi consensu, conclusos. Supplicantes no-
bis humilimè, ut nos universos eos Arti-
culos, omniaque & singula in eisdem con-
tenta ratos, gratos, & accepta habentes,
nostrumq; consensum illis præbentes, au-
thori-

RMM I. 752

NOS GEORGIVS
RAKOCI DEI
GRATIA PRINCEPS
Transylvaniæ, partium Regni
Hungariæ Dominus, & Sicu-
lorum Comes, &c. Memoria commen-
damus tenore præsentium significantes
quibus expedit universis : Quòd Spe-
ctabiles, Magnifici, Generosi, Egregii
& Nobites, cæteri; universi Status & Or-
dines Trium Nationum Regni nostri Tran-
sylvaniæ, & partium Hungariæ eidem an-
nexarum, in generalibus eorum Comitiiis,
ad diem Vigessimum quartum Mensis
Aprilis, Anni Domini Millesimi Sexcen-
tesimi Quadragesimi tertii, in Civitate
nostra Alba Iulia, ex edicto nostro cele-
bratis, congregati, exhibuerunt nobis, &
præsentaverunt quosdam infra scriptos Ar-
ticulos, in eisdem Comitiiis, communibus
ipsorum votis & suffragiis, pari; & unani-
mi consensu, conclusos. Supplicantes no-
bis humilimè, ut nos universos eos Arti-
culos, omniaque & singula in eisdem con-
tenta ratos, gratos, & accepta habentes,
nostrumq; consensum illis præbentes, au-
thori-

thoritate nostrâ Principali, benignè approbare, ratificare ac confirmare dignamur. Quorum quidem Articulorum tenor talis est.

ARTICULI
DOMINORVM
REGNICOLARVM TRIVM
NATIONVM REGNI TRANSYLVANIÆ, &
Partium Hungariæ eidem annexarum, in Generalibus eo-
rum Comitibus, ALBÆ IVLIÆ ad diem Vigésimum quar-
tum Aprilis, Anni præsentis Millesimi Sexcentési-
mi Quadragesimi tertii, indictis,
conclusi.

P R Æ F A T I O.

MInd-azóltától fogva, mióta az Szent Ur Isten Nagyságo-
dot, nekünk Kegyelmes Urunkat, szegény hazánkba ez
méltóságos Fejedelemségnek tisztibe helyhezette és állatta;
tapasztalhatóképen láttuk, érezzük és veszszük eszünkbe, az Nagy-
ságod reánk-való szorgalmatos éjeli nappali vigyázását és gondviselé-
sét, el-annyira, hogy midőn az nagy hatalmas Keresztyén Országok
az fok veszedelmes szélveszekről, haborukról hanyattatnának, és ve-
szedelembe forganának: akkor-is az mi szegény hazánk Nagyságod-
dal egyetembe csendes, békefészes állapotban alunnék és nyugodnék.
Sőt mostan-is Nagyságod több egyéb fok gondgyai-közöt megh-
akarván méltóságos Fejedelmi tisztinek és hivatallyának felelni:
szegény hazánknak réghi bé-vőt jó *usulsit*, törvényét követvén, ez
Generalis Gyűlésre *convocaltatott*. A' mélyekért ő Szent felfégének
nagy neve dicsértessék, áldassék és magasztaltassék: Könyörögvén
mi-is

mi-is buzgó imátságunkal ő Szent felségének, hogy ez-után-is Nagyságodnak *suppeditallyon* erőt s' egészeget szegény hazánknak békeffé-
ges *gubernálására*, őltalmazására és megh-tartására: hogy Nagyságod
szegény hazánknak ilyen csendes, békefféges állapottyában,, hősízsza
ideiglen fok Gyűléseket *celebraltathasson* nagy bódogul, Amen.

ARTICVLVS I.

*Az Fejedelem és Ország közönséges szükségére, kapu
szám-után bizonyos summa pénz ígértetik; az Taxás Vára-
fokesztendőnként-való szokott adajokkal egyetembe.*

AZ mint azért Nágod, Kegyelmes Urunk, *Propositiojának*-is első
részében *intimallya*, az kapu szám-után-való *Contributionnak* ren-
delését, és idejénkoran-való be-szolgáltatását. Noha bizony láttuk
szegénységünknek fok fogyatkozásokat, holot se borok, se buzájok
ez néhány esztendőben nem termett: sőt mind mehnek, mind e-
gyébnek az nagy Ur Isten tőlünk áldását annyéra el-vőtte; az melyet
szegény hazánknak ilyen csendes, békefféges állapottyában csak aligh
értünk. Mindazonáltal hogy megh is Nagyságodnak megh ne fo-
gyatkozzunk: mind az fényes *Porta contentálására*, mind Udvara
népe tartására ígérünk Nagyságodnak Kapuszám-után a két rendbéli
adózáfra husz forintot, *id est, flo. 20.* Az szent György napinak felét,
ad primum Iulii; felét, *ad primum Septembris*: az Szent Mihál napi-
nak felét *ad primum Novembris*; felét, *ad primum Ianuarii Anni ven-
turi*, az Nágod tárházában be-szolgáltatni. Az Szász Urainks' Atyánk
fiai-is az *Partiumban* lévő Urainkal s' Atyánkfiával egyetembe ezen
tereh viselésre ígérük magokat. Hasonlóképen az Székely Uraink s'
Atyánkfiái-is, kiknek ő Kegyelmek közzől az Vármegyéken Jofzá-
gok vagyon, Nagyságodnak könyörgünk, legyen *contentus* vele.

Az Taxás Városok adaja.

Colosvár ad
Várad
Fejér Vár

Flor. 2400.
Flor. 1400.
Flor. 200.

Bánfihunyad	Flor. 200.
Udvarhely	Flor. 260.
Kizdi Vásárhely	Flor. 180.
Sepsi Szent György	Flor. 150.
Illyefalva	Flor. 150.
Egeres	Flor. 150.
Nagy Almás.	Flor. 125.

ARTICVLVS II.

Az Végh-házak építésére tartozó gratuitus labor helyett kapus zam-után- való Subsidium.

AZ Végh-házaknak-is építést igen szükségesnek láttuk lenni, Kegyelmes Urunk: Hogy azért azokra-is leheessen valami *provisionk*; ígérünk Nagyságodnak azoknak-is építésekre két forintot minden Kapurol. és mivel hogy annak *adminisztrálása* rövideb időt kíván; az adónak elő *terminus*san, *hoc est* 1. Julii *integraliter* készek leszünk az Nagyságod tarházában be-szolgáltatni. Az Partiumbéli Uraink s' Atyámfiai-is az Szász Urainkal s' Atyámfiaival egyeteiben: hasonló képen az Székely Uraink-is, kiknek ő kegyelmek között az Vármegyékben Jóságok ugyan; ezen tereh viselésre ígerik magokat. Nagyságodnak könyörgünk, legyen *contentus* vele; és Székərbéli *gratuitus laborral* ne bántson bennünket.

Az Taxás Városok gratuitus labor helyett- való pénzbeli subsidiumok

Colosvárád	Flor. 400.
Bánfi Hunyad	Flor. 125.
Udvarhely	Flor. 100.
Egeres	Flor. 100.
Nagy Almás	Flor. 100.

ARTICVLVS III.

Jenőben egymás közöt- való viszálykodások és egyenetlenségek el-igazítására, és jó rendbe állatására bizonyos Commissariussok bocsátatnak.

Ertyük

E Rtyúk azt-is, Kegyelmes Urunk, az Ország Vég-házában Jenőben micsoda veszedelmes fogvatkozások vannak. Végeztük azért mi-is az Nágod Kegyelmes terzéséből, hogy Nágod Kornis Sigmond Uramot ő Nagyságot, és Bornemisza Pál Uramat mentől hamaréb közikbe bocsátván, tétethessen-is köztök Nagyságod valami jó rendelest és igazérast: hogy az káros és veszedelmes egyenetlenség mentől hamaréb közzölök szálljon-ki, és az építés-is *continuáltassék* mentől hasznosban köztök.

ARTICVLVS IV.

Latrok, Orvok, Tolvajok és egyéb gonosz tévők büntetődgyenek az Országnek elebbeni és réghi erről való végezett Articulusi-szerént; és hogy az Tisztek minden helyeken Vármegyékben Küküllő Vármegyében-is, az több Vármegyébéli szokott rend tartás-szerént, az gonosz-ságnak nagy vóltához-képest alkalmaztassak az büntetést-is: az Jóságtalan Nemes ember-ellen, kinek bizonyos helye nincsen, ha gonosz-ságot cselekszik, az 1625. esztendőbeli Vegezésnek 7. dik Articulusa tartassék-meg: Jóságos és helyes Nemes embert megh-fogni, arestálni, (hanemha maga kötötte le Nemességét) senki nemérészéllye: hamely Nemes embernél Város helyeken lopott marha találta-tik; azok ellen-való törvénybeli processus végeztetik.

A ZLatrok, Orvok, Tolvajok és egyéb gonosz tévőknek *persecutio*ja-ban, büntetésében sok *inconvenientia*kat látunk. Vegeztük azért az Nágod kegyelmességéből, hogy ebből-is *observáltassanak* az réghi Articulusok; ugymint *Anni 1619. Articulus 3. & 9. Item 1622 Art. 18. Item 1623. Art. 11. Item 1633. Art. 21.* Addálván ezt, hogy az Tisztek minden helyeken Vármegyékben; *signanter* penigh Küküllő Vármegyében-is tartsák az több Vármegyebéli *usushoz* magokat, és az gonosz-tévő embert-is büntessék *juxta quantitatem delicti*. Az Jóságtalan *Residentia*-nélkül-való Nemesek-is, kiknek semminémű *residentia*jok nincsen; ha mi gonosz-ságot tesznek: azokról-is *observáltassék* az 1625. esztendőbeli Art. 7. Azonkül penigh sohult se Várasokon, se eggyüt, se másut Nemes embert megh ne fogjanak, ne *detineallyanak*, ne *arestallyanak*, *sub pœna in Decreto expressa. Excipi*alván azt azért, hogy ha az Nemes embernek valami oly *obligatio*ja lenne,

lenne, melyben maga Nemességét le kötötté volna; az olyanban *procedal*hassanak ellene az maga *obligatio*ja-szerént. Ha penigh Nemes embernél Város helyeken valami lopott marhát találnak megh: az marhát tartásák-megh ugyan a' Város Birai, és törvény napot *presigab*ván néki, kire az Nemes ember-is tartozzék rea: de magát semmi-képen megh-fogni, vagy eggyébképen megh-tartani ne merészellyék.

ARTICVLVS V.

Senki ez birodalomból Salvus conductusa nem lévén, más idegen helyekre, s' külső Országokra menni ne merészellyen.

NOha vannak *Statutum*ink, végezésink, kegyes Urunk, hogy *Salvus conductus*-nelkül idegen helyekre se Városokrol, se eggyűn-nen, se másunnan ki ne mennyenek Mostan-is azon *Articulum*inkat *approballyuk*, *ratificallyuk* és *confirmallyuk*; ugymint *Anni 1633. Art: 9. Item Anni 1635. Art. 9.*

ARTICVLVS VI.

Az szokott ől-fák vágatása és hordatása-felől az Besztercei végezés maradgyon helyben.

NOha, Kegyelmes Urunk, az szokot őlfák vágatásáról és *prestálás*áról elégedendő *Articulum*ink extálnak: de azokhoz nem akarván ma-gokat tartani: Mostan-is ujobban végeztük, hogy erről *observatassék inviolabiliter* az 1622. Art. 5.

ARTICVLVS VII.

Az Vas kő és Réz bányai Fiscus főságabéli villongó ha-tárok és helyek végett az szomszédságheliekkel, ujonnan-való határjárás rendeltetik.

Ertyúk

Errők azt is az Nagyságod kegyelmes *propositio*jából, az Fiscus Vas kőhi Jószágának, mind penigh az Réz Bányához tartozó helyeknek minémő veszekedések, villongások legyen az határok és havatók végett némely szomszédságbéliek-miatt. Végeztük azért Országol az Nagyságod kegyelmessége-szerént, hogy azokra az villongó határookra és havásokra vigyenek Captalanokat ki, és legyen az *metallicae reambulatio, servatus de jure servandū.*

A R T I C V L V S VIII

Az Arendálás legyen az előbbeni *Articulusok* rendtartása szerént: ha kik vakmerőségtől viseltetvén, az szokott arendat idejekorán bé nem szolgáltatnák, azok miképen büntetődgyenek; és hogy az Dézmások is szokott idejeigh Székes helyeken ülven ott szédgyék bé az dézmát, végeztetik.

AZ Arendának *perceptio*jában ha mi *defectus* találtatnék, Kegyelmes Urunk. *Concludat*uk egész Országul, hogy abból is *abservaltassanak* az előbbeni *Articulusok*: *hoc addito*, hogy ha valamely *contumax* ember nem *administralná* szokott arendáját annak idejében, és az alatt az dézmát el-takartatná: ha az Dézmás *Executiora* mégyen, és *Repulsio*val *obvialnak* ellene: *ad primam* sedem *iudiciariam* *evocaltassék*, és az derék *pœna*-mellet, az *Repulsio* onuslan is maradgyon, ha jó okát nem adhattya; *ulterioribus Exceptionibus & remediis* *denegatis*, *decidaltassék* az *causa*, és *Execution*nak is *demandaltassék*. Az Dézmások is penigh Székes helyeken üllyenek az szokott *terminus*nak idejeigh, és ott *percipiállyák* az dézmát.

A R T I C V L V S IX.

Az mely faluban az Fiscusnak's mind penig másoknak ház-telekek vagyon: annak földét's határit az Jóbbágysság az ház helyeknek s' üléseknek réghi száma és nagy s' kicsén vólta-szerént élhesse és birhassa.

Látunk ilyen fogyatkozásokat-is fok helyeken, Kegyelmes Urunk, hogy némely faluban mind az *Fiscus*nak, mind penigh másoknak-is valami egy néhány *fundusok* lévén, azt az néhány fundust fok Jóbágyok telepedik megh, és az-után az nagyub *partitionatus* emberrel egy-aránt akarnak osztózni. Végeztük azért, hogy az ilyen helyeken-is *observaltassék* az régi jó *usus*, és legyenek az földek, szena rétek és erdők *juxta quantitatem & numerum sessionum antiquarum*; 's kiki az maga *portio*jához járandó szántó földel, szena réttel, erdővel legyen *contentus*, nebántsa az másét.

A R T I C V L V S X.

Az Székelység, az lo-kötő helyek dolgából, maradgyon az előbbeni Szabadságában: csak hogy az szegénység-is az falu közönséges határa élésétől kinerekeztessék.

Kegyelmes Urunk, Fejedelmünk, mivel az Székely Uraink 's Atyáink fiai-között *ab antiquo* olyan *usus* völt, hogy a mi kevés lo-kötő helyek az faluk határán vagy on: az olyan helyeken az hadba szolgáló szabad emberek szokták lovokot tartani. Végeztük azért az Nagyságod kegyelmességéből, hogy ez-után-is azon mód *observaltassék* ő kegyelmek-közöt: úgy mindazonáltal, hogy az szegénységet-is ne rekeszszék ki az falu közönséges határának élésétől.

A R T I C V L V S XI.

Latrok, gonosz tévők, az Tiszteknek tömlőczők nem lévén, az Fiscus közelb-való Váraiban viteessenek, 's fizetés-nélkül törvényre megh ki-adassanak. Az Enyediek-is az Szék-előt nyolczad nappal tömlőczőkben bé-vennitartozzanak.

Elentik azt-is fok helyeken lévő Atyáink fiai, hogy mikor latrot kaphatnak-is; tömlőczők nem lévén fő Tiszt Uraimnak, nincs hová vinniek tartásnak-okáért. *Concludaltuk* azért, hogy ennek-utánna az olyan *malefactorok* viteessenek az Fiscus közelb-való Váraiban: úgy mindazonáltal hogy mikor ismét akarják, vitethessék ki mindé fizetés-nélkül az törvény tételre 's büntetésre. Az Enyedi Uráink peniglen

az előbbeni mód-szerént, az Fejér-Vármegyei törvényes Székek előtt tartozzanak nyolczad nappalaz *malefactorum* tömlőczőkbe bevenni.

ARTICVLVS XII.

Enyedi Castélyban-lévő Camora helyyek állapotja az Fejér-Vármegyebeliekkel.

AZ Fejér Vármegyebeliei Atyáinkfai panaszkodnak, Kegyelmes Urunk, hogy az *Articulus continentiaja*-szerént az Enyedi Uraink az Castélyban levő Kamara helyyeket ki nem adnák: Sőt az kik pénz vehetnének-is, azokat-is *prohibeallak* a vételtől. Hogy azért Nagyságod egy alkalmatossággal közikbe-való menetelit ighéri, és ha talaltatik oly üres hely, kit annak az helynek kára, fogyatkozása, és az *Ecclesia* bántódása-nélkül közikbe oszthat, megh-foghja cselekedni; Nagyságodnak alázatafon megh-szolgállyuk.

ARTICVLVS XIII.

Fiscalis Jóságok productioja dolgából, az Besz-tercei erről-való Végezés maradgyon helyben az ő igaz értelmé-szerént.

Kegyelmes Urunk, Fejedelmünk, az Fiscalis Jóságoknak *productio*-jában-való *modalitas*-ban-is egész Országul Három Nemzetül nem kicsiny megh-bántódásunk volt. Végeztük azért, és *concludaluk unanimi voto et suffragio*, a Nagyságod Kegyelmes tetzése-is *accedalvan*, hogy ezen dologrol *observaltassék inviolabiliter* az 1622 Art. 3. és az maradgyon-megh az ő igaz *sensu*-ában, ne magyarázzák imide amoda.

ARTICVLVS XIV.

A Felelőknek, úgy-mint orzásnak, lopásnak nyilván-való fautorinak, büntetések.

Némely falukon lévő *felelők* felől is, kik sok orzásnak, lopásnak *fan-
tori*, noha elégedendő *Articulus*ink *extalnak*: de a val nem gondol-
ván, mostan is sok helyeken *vannak*. Végeztük azért az Nagyságod
kegyelmes tetzéséből, hogy az hol mostan olyan *felelők* vannak; azok
észte de jeket töltsék el, és az után sohult semminémő helyeken ne
legyenek az *felelők*. Ha hol penigh találtnék, reá bizonyosodván,
hogy felelővé tette magát: *cofacto* az Tisztek mindgyárt az olyant
akaszák fel.

A R T I C V L V S X V.

*Az mely latrok az Circálás-előt egy helyből másu vá menné-
nek, megh-bizonyosodván gonoszságok, mint büntetődgyenek.*

V Agyon ilyen fogyatkozásunk is, hogy *tempore Inquisitionis* az lator
menten mégyen hol az Székelységre, hol az *Regius fundus*ra, és az-
után onnet jönnek ki orzani, lopni közinkbe. Végeztük azért, hogy
az mely Tiszt megh *sentenciázza* az olyan latrot; mennyen végére hol
lakják, s' a *sentenciát* küldgye a' Tisztnak kezében, az kinek tiszt-
alatt találtnak az lator, és az a' Tiszt tartozzék megh foghni, és *exa-
qualtatni* is, *sub amissione officii*.

A R T I C V L V S X V I.

*Fiscus tereh hordozó Szekerei, Postái, Szabadosi uton-jára-
sokban mint visellyék magokat: és ha mi mód-nélkül-való dolgok
cselekednének, affélék megh-büntetődgyenek.*

V Agyon bántodásunk, Kegyelmes Urunk, az Fiscus tereh hordozó
szekerei, Posták, és szabadosok uton-járások-miat is. Végeztük
azért, hogy ennek-utánna a' hol járnak, az szegénységet ne bántsák,
vesztegessék; hanem éllyenek azok is pénzeken, mint szintén az Ne-
mes emberek szolgálai. Uton jártokban is mezőn, uton, és egyébút is
a' Nemes ember szolgálai alól lovokat el ne vonnyák; szekerek-elől is
vonó marhájokat és kőssegeket. Ha kik penigh illyent *cental*nának; ha
Residentias emberek léiznek; azokat *competens* birájok-előt keressék-
megh

meghjárás ordine: Nagyságod is kegyelmesen parantsolván Gyaloghi-mellett-lévő gondviselőinek, legyen fenyegetékek; effele *insolenciák*-tól *cessallyanak*, erős büntetés-alatt. Nagyságodnak alázatafón meghszólgályuk.

ARTICVLVS XVII.

Rovásan-lévő Jóbbágy, egy Vármegyéből másban menvén, miképen kelleßék az adót rayta megh-venni.

Noha arról is vannak *Articulus*ink, hogy a' honnét Nemes embernek Rovásan-lévő Jóbbagyit törvénnyel el-vitték; avagy egygyik Vármegyéből a' másikba szókott, onnet kelletnék adajakat *administralniok*: de ahhoz nem tartván magokat, mayd minden helyeken *abutalnak* evel. Végeztük azért az Nagyságod kegyelmessége-szerentis, hogy azon *Articulusok* *observaltatván*, tartássek ilyen *processus* *abban*-is: hogy az honnét vagy törvénnyel vitték el, vagy csak el-szókót-is; azon Vármegyének Íspánnya adgyon *fide mediante testimonialist* annak a' Vármegye Íspánnyának, és *Perceptorának*, a' hol az megh-rót Jóbbágy léfzen, és az a' Vármegye Íspánnya *exigallya* az adót rayta, és szólgáltassa bé-is az *Perceptor* az Nagyságod rárházában. Az más Vármegyén-való *Perceptor* penigh, a' honnét az Jóbbágy el-ment, *testimonialist* véven Fő és Vice Íspánnyától annak az Jóbbágnak másuvá-való meneteliről, adhasson számon az *Exactorok*nak vele, és az *Exactorok*-is vegyék az más Vármegyén-való *Perceptor*tól számba, a' hol az megh-rót Jóbbágy lakik.

ARTICVLVS XVIII.

Contractus-mellet-való Executionak módgya, kezesség dolgán-kivül.

Noha eddigh *usus* né volt, Kegyelmes Urunk, mindazonáltal mostan végeztük, hogy ha valamely *Contractus*-mellett valaki *Executióra* akar menni, kezesség dolgán-kivül; az ollyan *Executióra* menő ember az más-félt *certificallya*, Erdélyben nyolczad nappal a' ki-menetel-előt; Magyar Országban tizenötöd nappal.

ARTICVLVS XIX.

Az Adó az Fiscus Iószághiban-is minden helyekről bé-szolgáltatódgyék: az hátra-maratt rész fel-szedésére az Tisztek ki-mehessenek, illendőképén gazdálkodtatván magoknak.

Mivel, Kegyelmes Urunk, ekkédiglen-is az Fiscus Jószághiból az Adónak nem *administrálása*, és *Restantiák*nak fel nem szedése miatt sok fogyatkozások voltak. Végeztük, hogy ez-után *observáltatván* az elebbeni jó *usus*, tartozzanak minden helyekről a' *Perceptor* kezében szolgáltatni az Adót, és ha bé-nem szolgáltatnák; a' *Restantiák*nak *exigálására* mehessenek ki szabadon az Tisztek: csak hogy úgy tartassak, 's gazdálkodtassanak magoknak; hogy a' szegénységnek ne essék egy rész Adó-gyanánt.

ARTICVLVS XX.

Az el-buydosott Jóbbágy hol mi szin-allatt magát megh-Nemesítetvén, kinek se Vra, se helyye, se bizonyos lakása, öröksége nincsen, az földes Vra miképen vehesse kezéhez.

Történt sok helyeken ilyen dologh-is, hogy sok Nemes Atyámfiai-nak Jóbbagyok el-buydolván, hol mi *pretextus* alatt, magoknak Nemességet *impetralnak* Nagylágodtol. Végeztük azért és *concludal-tuk*, hogy ez ilyen el-buydotott Jóbbagyak szellel lappangván, ha magokat *nobilitálnak*; és olyan találtatik, kinek se Ura, se helyye, se bizonyos lakása és öröksége nincse: ez ilyeneket az *verus Dominus terrestris* az helynek Tiszttivel fogassa-meg, (de ne maga nyúllyon hozzá,) 's azon Tiszt-előtt megh-világosodván valóságosnak és igaznak leñi *pretensio-jának*; azon Tiszt-által adassék kezben az földes Urának. Az *Armalissat* penigh a' Tiszt vegye kezében, és vigye-bé az *Conservatoriumban*.

ARTICVLVS XXI.

Az Ecclesiákhoz-váló Iószágokban-is az gonosz tévöket az külső Tisztek megh-büntetbessék.

Vannak

Vannak oly panaszink-is, hogy némely Ecclesiákhoz, Szentegyházakhoz Jóbbágy lévén, effélék sok *insolentia*kat cselekefznek: és ha ki-adgyák-is őket *tempore Inquisitionis*, módgyok a' Tiszteknek nincs benne, hogy megh-büntessék. Végeztük azért, hogy a' kik Ecclesiának Jószághiban laknak, és *insolentia*kat cselekefznek, mind az jó példa-adásra nézve; mind penigh azért, hogy az Ecclesiák Székin *Criminalis Causák* nem szoktak *decidatni*: ez-után az olyan *malefactorok*nak büntetésében legyen *authoritas*ok az *secularis* Tiszteknek-is, és büntessék érdemek-szerént.

ARTICVLVS XXII.

Az Nemesség maga majorfágról, az elébbeni Végezések szerént, Harminczaddal netartozzék.

Hogy az Harminczadosok ennek-utánna magunk majorfágabeli búzáunkat, saytunkat, gyapjunkat, és egyebet-is Bányára, vagy egyéb helyekre küldvén, abból részt ne vegyenek, hanem békével bocsássák őket, elég *Articulus*unk vannak. Mind-azonáltal végeztük ujjobban, hogy ebből *observatassék* az 1632 esztendőbeli 30. Art: és ez-után az Nemesség efféle szokatlan dolgokkal megh ne bántassék.

ARTICVLVS XXIII.

Az, kiknek a' háborúságos időkben ellenség, vagy hatalmasok miatt, vagy peniglen tűz-miatt-is, a' vagy egyéb kiválképen-való szerencsétlenség találván őket, levelek el-vesztet volna: azoknak Jószágokra ny Donatio íghértetik.

Mivel, Kegyelmes Urunk, sok szegény Atyánkfiainak levelek az *disturbiumok*ban el-veszett, és sokaknak tűz miat-is el-égett. Hogy Nagyságod kegyelmességéből az olyanoknak *Nova Donatio* ígér Jószágokra adatni, *juxta Articulum Anni 1632 Art. 15. & contenta etiam Decreti*; Nagyságodnak alázatafón megh- szolgályuk: hozzá tévén azért ezt-is, hogy az olyanok az Fiscust ne *defraudály*ák, és az Ország *Statutum*i az mit *comprehendálnak*, azok ályanak megh-is.

ARTICVLVS XXIV.

Az Partiumba lakó Hayduság-h-is tartsa az Ország Végzéséhez és rendeléséhez magát.

AZ Partiumban lévő Atyáncfiai menyti fok *insolentiákat* szenvedgyenek az köztök-lakó Hayduság-h-miatt, noha arról is *extal* *Articulus Anni 1632 Art. 18*: de ához-még is semmiképen nem tartják magokat: Végeztük azért, hogy azon *Articulus observaltassék*, és az Hayduság-h-is alkalmaztassa a'hoz magát. Hogy penigh Nagyságod őket illendő időben be-hivattya, és ezen dologról is parancsol nekik, Nagyságodnak alázatoson megh-szolgállyuk.

ARTICVLVS XXV.

Hogy az Partiumba az, Ióbbágyok az Török földéről is jó móddal és alkalmatossággal fel-hozattathassanak.

NOha az-előtt is végeztük, Kegyelmes Urunk, hogy az Partiumban lévő Atyáncfiai Jobbágyokat az Török földéről hozhatnák fel; de mivel eddigh az Véghbéli Kapitánoktól *arcealtattanak*: Végeztük hogy ez-után ne legyen *interdictum*: csak hogy járjanak hirrel, és az Nagyságod Tiszt-viseelőinek engedelmeikkel, olly formán és móddal, hogy az-miatt se Országul, se rész-szerent busulásunk ne következze.

ARTICVLVS XXVI.

Német Császár részéről-való fő, s' közönséges Nemes, Hayduk és Katonai renden-valók-miatt, illetlen és mód-nélkül-való háborgattatások, szüntelen boszuság-h szenvedések, és el-viseletlen sérelmek az Partiumbélieknek hogy megh-orvosoltassék, és hogy méltó és szükséges gond-viseletst tegyen a' Fejedelem ő Nagysága felőlök, az Statufok kiválképen-való alázatossággal könyörögnék.

Miné

MInemő sok *injuriák* legyen ugyan ő Kegyelmeknek Romai Császár ő Fellege *ditio* jában lévő fő és közönfeges Nemes, s' Hayduk és Katona renden valók miatt is, adgyák ő Kegyelmek értetünkre. Mely dolgok felől noha ez el mult esztendőben is megh-találtattuk. Vólt Császárt ő Felleget, és Palatinus Uramat is. A' mellyekre való *resolutio* ja mind Császárnak ő Fellegének, mind Palatinus Uramnak igen jó volna ugyan: de mivel ekkedig az Magyar Országhi Atyánk fiairól részéről nem hogy valami *effectus* láttnók, annál inkább *satisfactio* ja; de fő naponként többülnek az *injuriák*: a' mint csak ez mostani Gyűlésünk alatt is megtörténnek. Minek okaért még is igeu alázatosan könyörgünk Nagyságodnak, reánk alázatos hűveire és szegénység hűre méltóztassék kegyelmesen *providere* alni, és ez nagy el-szenvedhetetlén sérelminket *remedare* alni, és gondunkat viselni. Nagyságodnak alázatosan megh-szolgálynak.

ARTICVLVS XXVII.

Az Partiumbéliék az fő hordásban, szokatlan és uy exactiókkal ne terhelteessenek.

Végeztük azt is ugyan az ő kegyelmek részéről, hogy az fő hordásban, vitelben az Harminczadosoktól szokatlan és uy *exactiókkal* ne terhelteessenek, hanem abból is *observáltassék* az 1637 esztendőbeli *Articulus*, és az *cedula* pénz-helyet, fokot ne vegyenek.

ARTICVLVS XXVIII.

Fejér Vár-körül-való utólszori Productiokor el-foglalt föld-szágok, örökségek állapata.

Kegyelmes Urunk, Fejedelmünk, az kiknek örökségeket, vagy föld-szágokat ez-utólszori *Production* alkalmatosságával Fejér Vár-körül el-foglalták: hogy Nagyságod kegyelmességéből *restituálni* igérte, és azoknak igazságokat Tanács Ur hűveivel egyetemben el-akarja igazétatni, Nagyságodnak megh-szolgálynak.

ARTICVLVS XXIX.

Kraszna Vármegyében Magyar Valkó, Lampert és Hidvég nevő faluknak más falu határin szántások, vetések, és szőlő művelések dézmájok állapotja.

AZ Kraszna Vármegyebéli Uraink jelentik, Kegyelmes Urunk, hogy egy Magyar Valkó nevő falunak nem lévén elégedendő szántó föld; más falu határan kell szántaniok, vetniek, és azt-is meghézmállyak: ismét Lampert és Hidvégh nevő faluknak szőlő hegyek nem lévén, más Oláh falu határra épéttetnek szőlőt, és azoknak-is borókat meghézmállyak. Végeztük azért, hogy hiteles, jó ítéletel bíró emberek a' Captalannals' Directorral lássák-megh lsten-szerént: ha nem leszén helyek, hogy szánthassanak, és szőlőt épétheessenek a' magok faluja határan: legyen szabados más Oláh falu határan szántaniok, és szőlőket művelniek, s' abból ne tartozzanak dézma adni.

ARTICVLVS XXX.

Udvarhely Székben a' Fiscus Józseghi-is az határ kert tartás dolgából egyet értsenek azokkal, a' kik-közöt laknak.

AZ Udvarhely Széki Uraink s' Atyánsfiai instantiájára végeztük, Kegyelmes Urunk, hogy ő kegyelmek-között a' Fiscus Józseghi-is tartssanak törvény-szerént-való kertet határoknak, és mind kert tartásból, mind az kárért-való poena-vételből a' Fiscus Józseghiban-is tartassék az réghi jó *usm* és szokás köztök.

ARTICVLVS XXXI.

Udvarhely Székben az Fiscus Józsega lóbbagya ha mi excessu cselekeszik, annak törvény folyásának uttya és módgya.

Végeztük ugyá az ő kegyelmek részéről, hogy a' hol ő Kegyelmek-közt Fiscus Józsega vagyon, és az Fiscus Jóbágyi valami *potenti-* as, kár-

at, kár-tételt, vagy egyebet cselekesznek: az Udvar-birótól törvént
kérven fűstin *ad octavum* tartozzék törvént tenni: onnét mennyen
az ő Kegyelme Székire *Appellatio*ba, és ha ott-is nem tetzenék; *juxta*
antiquum ipsorum usum, onnét-is *transmitt*állyak az Nagyságod méltó-
ságos Táblájára.

ARTICVLVS XXXII.

*Az Olt vizén-való hidnak állapottya, Malnas nevő fa-
lunfelyül.*

AZ Három Széki Aryáncfiai jelentik, Kegyelmes Urunk, hogy *ab*
antiquo Malnas nevő falun-felyül az Olt vizén hidat tartottak: mo-
stan penigh nem akarnak tartani. Végeztük azért, hogy az kik az e-
lőtt csinálták s' tartották, és után-is ugyan azok tartsák s' csinállyak,
solutis tamen de jure solvendis.

ARTICVLVS XXXIII.

*Az Kizdi Vásárhelyek tartozzanak Privilegyiomokat ez
jövendő Szent Lukács napi Terminusra producálni.*

Vgyan az Három Széki Aryáncfiai *instantia*jokra, hogy Nagyságod
Kegyelmefflegéből a' Kizdi Vásárhelyiek *Privilegium*at ez jöven-
dő Szent Lukács napi *Terminusra* *producalt*attya; Nagyságodnak
megh-szolgálljuk. Addigh ők-is maradgyanak az mostani állapot-
tyokban.

ARTICVLVS XXXIV

*Az Fiscus Jószághiban ment Jóbbágyoknak visszsa-hozásá-
nak módgyáról az elebbeni Articulusok erőfétetnek megh.*

NOha, Kegyelmes Urunk, *exalt*nak Articulusink, micsoda uton s'
modon kelleffék Jobbagyinkat a' *Fiscus* Jószághiból *reduc*alnunk,
kik oda szöktek, futottak-volna. Mostan-is azon *Articulus*inkat *in*
omnibus punctis, clausulis & Articulis *confirm*alljuk, és *approb*alljuk.

ARTICVLVS XXXV.

Bagariczas Szekerek állapattya.

HOgy Nagyfágod Kegyelmeffégeből alázatos könyörgésünkre az Bagariczas Szekereket is mostan a' *Fiscus* Sava hordásától *immunitas* fokká tőtte, Nagyfágodnak alázatoson még-szolgályuk.

ARTICVLVS XXXVI.

Zerény Varmegyében más Országroljót Montánok megh-marhásodván, micsoda állapottal bocsátassanak vissza.

AZ Zörény Varmegyebéli Atyankfiai jelentik, Kegyelmes Urunk, hogy ennek-előtte az infeghes ehég-miatt a' mely Munytanók más Országból közikbe jöttek, és köztők már meg marhásodván minden marhájokkal vissza akarnák őket vinni. Végeztük azért, hogy ez-után ez, ilyeneket ha el-akarnak menni, bocsáták harmad-rész marhájokat el, és a' többit tartásák-meg magok számára, a' kiknek földén laktak. Hogy penig Nagyfágod az Vajdának irat mind az *Arrestatio*-felől, mind penigh, hogy ez légyen az Országának *Statutum* ezen dologrol, Nagyfágodnak megh-szolgályuk.

ARTICVLVS XXXVIII.

Az Szászfag-között, nyom ki-adás, és abbéli akadályok el-igazétása.

AZ Száz Uraink s' Attyánkfiái is jelentik, Kegyelmes Vrunk, minemő *usuff*sal éltének légyen az el-lopott marháknak nyomának ki-adása-felől. Végeztük, hogy az minemő *processus*sal ő kegyelmek eddigh éltek, ez-utann is azon *processus observatio*ssék közöttök; s' tartozzanak azon módon fizetni, s' másoknak is ki-szolgáltatni az Törvént; addalván azért ezt, hogy ha valamely falu határárol az nyomot ki nem adhatnák, és nem is alkatnák megh az két fél végette: az Vitéspan és fő Szolga-bíró *Terminust praefigálván*, a' Szászfagrol is réamenyen, akkor *decisio*ssék *finaliter* a' dologh közöttök.

CONCLUSIO.

NOS itaque præmissâ Supplicatione
fidelium nostrorum Dominorum
Regnicolarum Trium Nationum Regni
nostri Transylvaniæ, & Partium Regni
Hungariæ Ditioni nostræ subjectarum,
benignè exauditâ & admisâ, prædictos uni-
versos Articulos, nobis ut præmissum est,
præsentatos, de verbo ad verbum sine di-
minutione & augmento, vel variatione
aliquali præsentibus literis nostris, inle-
& inscribi fecimus, eisdemque, ac omnia
& singula in eis contenta, ratos, gratos &
accepta habentes, autoritate nostra Prin-
cipali acceptavimus, approbavimus, rati-
ficavimus & confirmavimus. Offerentes
nos benignè, quòd præmissa omnia in
omnibus punctis, clausulis & articulis,
tam nos ipsi abservabimus, quam per a-
lios omnes fideles nobis subjectos, cujus-
cunque statûs & conditionis existant,
inviolabiliter observari faciemus. Imò
acceptamus, approbamus, & ratifica-
mus & confirmamus, harum nostrarum
vigore

vigore & testimonio literarum. Datur.
In Civitate nostra Alba Iulia die vigesima
prima Mensis Maji, Anno Domini,
Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo
tertio.

